ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

JAK NEZAMĚSTNANOST A EVIDENCE NA ÚŘADU PRÁCE OVLIVŇUJE DŮCHOD?

V životě člověka mohou nastat situace, kdy je/byl po určité období z různých důvodů nezaměstnaný. Vliv této skutečnosti na budoucí nárok na důchod a na jeho výši závisí na tom, jak dlouho nezaměstnanost v průběhu života trvala a zda člověk byl nebo nebyl veden jako uchazeč o zaměstnání v evidenci Úřadu práce ČR (ÚP ČR).

Nezaměstnanost neevidovaná

Pokud člověk je/byl z jakýchkoliv důvodů nezaměstnaný a nepřihlásí se do evidence ÚP ČR, musí přijmout fakt, že toto období nezaměstnanosti se mu do doby důchodového pojištění pro nárok na důchod nezapočítá. Je-li taková nezaměstnanost dlouhodobá, může mít za následek i to, že mu nárok na důchod vůbec nevznikne. Pokud nárok přece jen vznikne, doba neevidované nezaměstnanosti negativně ovlivní výši vyměřeného důchodu. Nepříznivé důsledky nezaměstnanosti na důchodové nároky je možné v některých zákonem stanovených případech řešit nebo alespoň zmírnit využitím tzv. dobrovolného důchodového pojištění. Přihláška k němu se podává na okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ) příslušné podle trvalého bydliště (v Praze Pražské, v Brně Městské správě sociálního zabezpečení). Více informací o dobrovolném důchodovém pojištění přináší informační leták nebo je klientům poskytnou pracovníci OSSZ, vždy s ohledem na konkrétní situaci občana.

Nezaměstnanost evidovaná

Doba nezaměstnanosti, po kterou člověk je/byl veden v evidenci ÚP ČR jako uchazeč o zaměstnání, je tzv. náhradní dobou pojištění. Znamená to, že se tato doba v určitém zákonem stanoveném rozsahu započítává pro nárok na důchod i jeho výši, i když za ni nebylo odvedeno pojistné. Rozsah zápočtu doby evidence u ÚP ČR je závislý v zásadě na tom:

- v jakém období byla doba získána a
- zda byla vyplácena podpora v nezaměstnanosti či podpora při rekvalifikaci.

Podle aktuální právní úpravy platí, že:

- doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání před 1. 1. 1996 se započítává plně bez jakéhokoliv omezení;
- doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání po 31. 12. 1995 se započítává vždy, je-li vyplácena podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci;
- doba, po kterou se podpora v nezaměstnanosti neposkytuje, protože osobě vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání přísluší odstupné, odbytné nebo odchodné, je od 1. 1. 2014 hodnocena jako doba poskytování podpory v nezaměstnanosti, tj. také se započítává vždy;
- doba vedení v evidenci ÚP ČR, po kterou podpora není vyplácena, se započítává v rozsahu nejvýše tří let; tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod;
- pokud byla tato doba získána před dosažením 55 let věku, započítává se z ní pouze jeden rok.

Doba evidence u úřadu práce je pro výpočet důchodu dobou vyloučenou

Pokud doba evidence u ÚP ČR zasahuje do tzv. rozhodného období, což je období, za které se zjišťují výdělky pro výpočet důchodu, je tzv. dobou vyloučenou. V praxi to znamená, že doba evidence u Úřadu práce ČR se vyloučí z rozhodného období, aby se kvůli této době bez výdělků nesnížil průměr výdělků (vyměřovacích základů) získaných předchozí či následnou pracovní činností.
Příklad: Rozhodné období pro výpočet důchodu přiznaného v roce 2015 je 1986–2014, tj. 29 let. Pokud v tomto období byl občan celkem 2 roky evidován na Úřadu práce ČR, úhrn příjmů získaných za celé rozhodné období se rozpočítá na 27 let, nikoliv na 29, vyloučená doba tedy průměrný příjem nesníží.

POZOR! Ne každá evidovaná doba musí být vždy započítaná

ČSSZ v souladu se zákonem o důchodovém pojištění v průběhu celého života občana sbírá a eviduje řadu různých dokladů a informací, ale posoudí je až pro potřeby konkrétní důchodové dávky. Hodnocení je pak závislé na právní úpravě v době, kdy člověku vznikne nárok na důchod nebo si o něj požádá. Součet dob uvedených ve výpisu/přehledu dob důchodového pojištění se pak liší od zhodnocených dob při výpočtu konkrétní dávky důchodového pojištění právě u doby evidence u Úřadu práce ČR, která je ve výpisu dob pojištění uvedena (správně) celá, ale do důchodu poté může být hodnocena jen zčásti.

Kde poradí?

Vysvětlení k zápočtu doby evidence u ÚP ČR v konkrétní situaci a informace o nároku na důchod poskytne OSSZ příslušná podle místa trvalého bydliště, klientské centrum při ústředí ČSSZ na adrese Křížová 25, Praha 5, popř. call centrum ČSSZ, telefon: 257 062 860.

Vydala Česká správa sociálního zabezpečení v srpnu 2015.